

MI OLVASMATÓ AZ 1956-OS MAGYAR FORRADALOMRÓL?

154 válogatott könyv és folyóiratcikk jegyzéke rövid tartalmi ismertetőikkel.

Ma valaki azzal a kérdéssel fordulna hozzám, hogy szeretne valamit az 1956-os magyar forradalomról olvasni, úgy érzem, nem volnék nehéz helyzetben: nem egy 56-ról szóló művet ajánlanék, hanem egy „művet”, mely a forradalom napjaiban jelent meg. Ez nem hagyományos könyv, mert tudásunk szerint 1956 október 23. és november 4. között ilyen nem jelent meg. Ma mégis létezik ilyen könyv. A Párizsban élő, ma 61 éves magyar nyomdász, Nagy Ernő adta ki Franciaországban. Második kiadása 1983-ban jelent meg, 300 oldalon, az Országos Széchényi Könyvtár különgyűjteményében - a volt Zárolt Kiadványok Tárában - az 5221-es, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban a , a Parlamenti Könyvtárban a , a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában a , az Egyetemi Könyvtárban a , a Közgazdaságtudományi Egyetem Könyvtárában a raktári jelzet alapján kérhető ki, és a forradalom 12 napja alatt megjelent számtalan újságból, srészből még az utána megjelent illegális lapokból és röpiratokból tartalmaz mindmáig egyetlen, utányomott formában kiadott válogatást.

A címe: „1956 - A magyar forradalom sajtója. Hírlap és röplap gyűjtemény.”

Ami az olvasást magát illeti, nem nehéz olvasmány. Az ember egy ültő helyében végezhet vele. Ami az érzelmeket illeti, talán nem mindenki számára ilyen egyszerű a dolog...

Ha ezután érdeklődése fennmarad - miért ne maradna? -, s újabb olvasnivalót kér, már sokkal nehezebb a válasz. A magyar forradalomról ugyanis több mint négyezer írás jelent meg, s ezen belül az önálló könyvek száma is másfél ezer körül mozog. A túláradóan lelkesedő írásoktól a mértéktartó s tudományos igényű feldolgozásokon át a gyűlölködő, ávéhás-neosztálinista hangvételű kiadványokig minden megtalálható közöttük (és meg kell mondani, hogy a Magyarországon megjelent kiadványok többségére, és csak a magyarországiakra jellemző ez utóbbi, ha a néhány egyéb, „a Varsói Szerződéshez tartozó államban megjelent kiadványoktól eltekintünk, melyekre nem kevésbé ez a jellemző).

Formájukban is nagyon eltérőek: vannak közöttük olvasmányosabb visszaemlékezések, tényeket képviselő dokumentumok és elemző, részletgazdag tanulmányok.

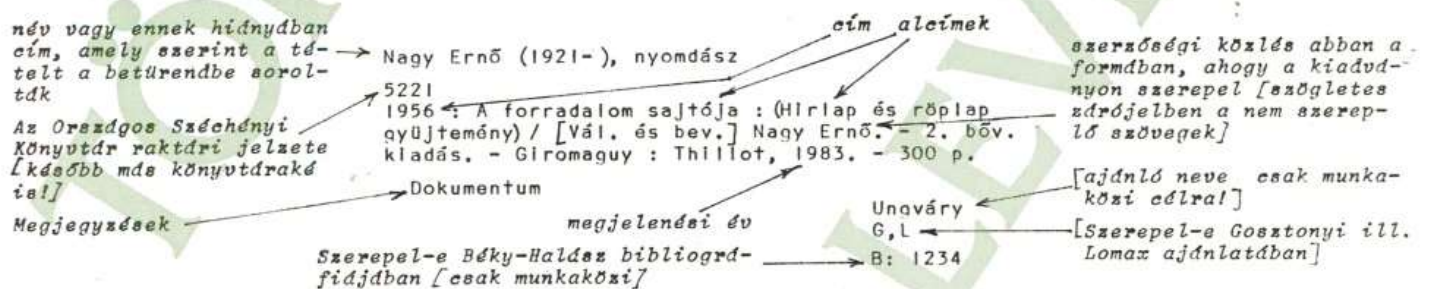
Ezért gondoltuk úgy, e válogatás készítői és közreadói, hogy magára az olvasóra bizzuk, mit választ ki. Márcsak azért is, mert eddig választásra, tekintettel a hazai kiadási gyakorlat politikai egyszálúságára és a könyvtárakban zároltan kezelt külföldi kiadványokra, nem sok lehetősége volt. Noha e művekhez fizikailag még ma sem könnyű hozzáférni - alig néhány nagyobb könyvtárban kölcsönözhető ki helyben olvasásra, s külföldről való behozatalukra se nagyon nyílik még mód -, mégis, legalább legyen a nem szakember, nem politikatörténész olvasónak választási lehetősége arra - hogy mit választana, ha választhatna?

Annak érdekében, hogy a döntést némiképp megkönnyítsük, adtuk közre az alábbi válogatást. Az egyes művekről szöveges tartalmi kivonat formájában rövid tájékoztatást is próbálunk nyújtani. Arra nincs egyértelmű mérce, hogy a több mint 4000 közül melyek a legfontosabbak; válogatásunkról legfeljebb azt mondhatjuk, hogy tartalmaz számos fontos vagy jellegzetes kiadványt.

Bibliográfiánk végén részletes névmutató, tárgymutató, földrajzi mutató és esemény mutató szerepel, nem a tökéletesség és teljesség, hanem inkább annak igényével, hogy az érdeklődőt esetleg néhány részletkérdésben is segítse a kereséskor.

Az alábbi művek többsége külföldön jelent meg, belőlük Magyarországon nagyon kevés példány található. A hozzáférés megkönnyítése érdekében közöltük azoknak a nagyobb könyvtáraknak a raktári lelőhely azonosítóit, ahol e művek ma megtalálhatók.

A közölt művek leírásának - bibliográfiánk tételeinek - a szerkezeti felépítése a következő:

Egy szerző művein belül a megjelenési év a sorrend alapja, de ha a műnek más nyelvű kiadása is van, azt a megjelenési év sorrendjében közvetlenül a mű után szerepeltettük. [A tartalmi kivonat alapján a kivonat írójának neve szerepel(het) - megbeszélendő!]